

دانشکده علوم اقتصادی

گروه مدیریت مالی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت مالی

بررسی رابطه میان حاکمیت شرکتی با عملکرد شرکتها در شرکتهای پذیرفته شده در
بورس اوراق بهادار تهران

استاد راهنما:

دکتر قاسم بولو

استاد مشاور:

دکتر خسرو منطقی

پژوهشگر:

حسین غلامحسین زاده

۱۳۸۹ دی

اظهارنامه دانشجو

**موضوع پایان نامه : برسی رابطه بین حاکمیت شرکتی با عملکرد شرکتها در شرکتهای پذیرفته
شده در بورس اوراق بهادار تهران**

استاد راهنما: دکتر قاسم بولو

اینجانب حسین غلامحسین زاده دانشجوی دوره کارشناسی ارشد رشته مدیریت گرایش مالی
دانشکده علوم اقتصادی به شماره دانشجویی ۸۶۱۵۱۱۰۱۲ گواهی می‌نمایم که تحقیقات ارائه شده
در این پایان نامه توسط شخص اینجانب انجام شده و صحبت و اصالت مطالب نگارش شده مورد
تائید می‌باشد و در موارد استفاده از کار دیگر محققان به مرجع مورد استفاده اشاره شده است.
به علاوه گواهی می‌نمایم که مطالب مندرج در پایان نامه تاکنون برای دریافت هیچ نوع مدرک یا
امتیازی توسط اینجانب یا فرد دیگری ارائه نشده است و در تدوین متن پایان نامه چارچوب
مصطفوب دانشکده را به طور کامل رعایت کرده‌ام.

امضاء دانشجو:

تاریخ:

کلیه حقوق مادی و معنوی مترقب بر نتایج مطالعات، ابتكارات و نوآوری های
ناشی از تحقیق، همچنین چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس از این
پایان نامه کارشناسی ارشد، برای دانشکده علوم اقتصادی محفوظ است. نقل
مطلوب با ذکر منبع بلامانع است.

تقدیر و تشکر

تردیدی نیست که علم و دانش در رقم زدن سرنوشت ملتها نقشی موثر و کارساز یافته و به عنوان کارآمدترین ساز و کار قدرت در مناسبات ملل و جغرافیای جهانی تاثیری عمدۀ دارد. در قرنی که تعاون و همکاری شرط بقاء اجتماع انسانهاست بدون توکل به خداوند متعال و یاری دیگران نمی‌توان انتظار موفقیت قابل توجهی را داشت. تهیه این رساله که تقدیم همه پژوهشگران می‌گردد از این امر مستثنی نبوده و در تکمیل آن از راهنمائیها و مساعدتهای ارزشمند اساتیدی چند بهره گرفته شده است که جا دارد در اینجا از باب «من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق» از تلاش‌های استاد بزرگوار و ارجمند جناب آقای دکتر قاسم بولو که با راهنمائی‌های خود در هدایت گام به گام و تکمیل این پژوهش از هیچ کوششی دریغ ننموده‌اند تشکر و قدردانی می‌نمایم. همچنین از جناب آقای دکتر منطقی بخاطر تقبل زحمت مشاوره این پایان‌نامه بسیار سپاسگزارم. و در پایان نیز توفیق روزافزون کلیه دوستان و همکارانی که به نحوی نگارنده را در این تحقیق یاری رسانده و مشوق اینجانب بوده‌اند مخصوصاً جناب آقای میرسجاد مسجد موسوی، عابد دریابر، احسان عسکری، نوید خرم نیا، محمد اسماعیلی، شهرور و ثوقی، محمد شاهینی و دوست بزرگوارم رضا ابراهیمی را از درگاه احادیث مسئلت می‌نمایم.

بپاس نیکن، و پکن همی ببلانه اشان لین برگ بربرد آندر

تعدیم به اطین معنان و فرشگان رکیم:

پر و ماد عزیز و بزرگوارم؛

که دل دلیشان آموژگار چو نزیر تدم بود

و چشمای پرمیدشان مونبل شستی ام.

هر مر عزیز و فدا کارم؛

کنین از وجودش، ایثار و کذشت ارت

ونیری دیار عشقی محبت.

بلادان و خواهر لام؛

که در تمام طول توصیل رشوق من بودند.

و تعمیم به آمنی که ارزشای والای انسانی را پس من دانند.

چکیده:

در ادبیات مالی اینکه اجرای حاکمیت شرکتی می‌تواند ارزش بیشتری برای شرکت و ذی‌نفعان فراهم آورد موضوعی است که تحقیقات زیادی را موجب شده است.

در این تحقیق، نیز رابطه بین حاکمیت شرکتی و عملکرد شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. در واقع این تحقیق به دنبال بررسی این موضوع است که آیا بین مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی (تناسب هیات مدیره، نقش‌های دوگانه مدیریت و درصد مالکیت دولت) و عملکرد شرکت رابطه وجود دارد؟ جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد که تعداد ۶۰ شرکت به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شده‌اند. در بررسی‌های انجام شده رابطه مستقیم و معناداری بین حاکمیت شرکتی و عملکرد شرکت بدست آمد.

واژه‌های کلیدی: حاکمیت شرکتی، نقش‌های دوگانه مدیریت، نسبت مدیران غیر موظف، درصد مالکیت دولت و عملکرد شرکتی.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول : کلیات تحقیق	
۱_۱_ مقدمه	۲
۱_۲_ تشریح و بیان موضوع	۲
۱_۳_ ضرورت انجام تحقیق	۴
۱_۴_ فرضیه های تحقیق	۵
۱_۵_ تعاریف عملیاتی متغیرها و واژه های کلیدی	۶
۱_۶_ روش انجام تحقیق	۶
۱_۷_ قلمرو تحقیق (زمانی، مکانی و موضوعی)	۶
۱_۸_ جامعه آماری	۶
۱_۹_ روش و طرح نمونه برداری	۷
۱_۱۰_ محدودیت های تحقیق	۷
۱_۱۱_ ساختار تحقیق	۷
فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق	
۲_۱_ مقدمه	۱۰
۲_۲_ تعریف حاکمیت شرکتی	۱۰
۲_۳_ انواع سیستمهای حاکمیت شرکتی	۱۴
۲_۳_۱_ دیدگاه درون سازمانی و برون سازمانی	۱۴
۲_۳_۲_ دیدگاه خرد و کلان	۱۷
۲_۴_ انواع الگوهای حاکمیت شرکتی	۱۹
۲_۴_۱_ الگوی مبتنی بر بازار	۱۹
۲_۴_۲_ الگوی حاکمیت شرکت مبتنی بر روابط	۲۰
۲_۴_۳_ الگوی حاکمیت شرکتی در حال گذار	۲۰

۲۱.....	الگوی نوظهور ..... ۴_۴_۲
۲۱.....	۵_۲_ دیدگاه‌های مختلف در مورد حاکمیت شرکتی ۲
۲۱.....	۵_۲_۱_ دیدگاه مالی (نماينده - کارفرما) ۲
۲۲.....	۵_۲_۲_ دیدگاه بلندمدت بازار ۵
۲۲.....	۵_۳_۲_ دیدگاه ذینفعان ۲
۲۲.....	۴_۵_۲_ دیدگاه سوءاستفاده از قدرت مدیریت ۲
۲۳.....	۶_۲_ چرا حاکمیت شرکتی ۲
۲۳.....	۷_۲_ مکانیسم‌های حاکمیت شرکتی ۲
۲۳.....	۷_۲_۱_ هیات مدیره ۲
۲۴.....	۷_۲_۲_ مدیریت ارشد ۲
۲۴.....	۷_۳_ سهامداران ۲
۲۵.....	۸_۲_ تعداد اعضای (اندازه) هیات مدیره ۲
۲۶.....	۹_۲_ هیات مدیره و عملکرد شرکت ۲
۲۷.....	۱۰_۲_ ساختار هیات مدیره و عملکرد شرکت ۲
۲۸.....	۱۱_۲_ اهمیت حاکمیت شرکتی ۲
۲۹.....	۱۲_۲_ نگاهی تطبیقی به نظامهای راهبری شرکتی ۲
۳۰.....	۱۳_۲_ حاکمیت شرکتی در ایران ۲
۳۲.....	۱۴_۲_ نظام راهبری شرکتی در بورس ۲
۳۳.....	۱۵_۲_ ارزیابی عملکرد ۲
۳۵.....	۱۶_۲_ انواع شاخصهای عملکرد ۲
۳۵.....	۱۷_۲_ عملکرد سازمانی در برابر کارایی سازمانی ۲
۳۶.....	۱۸_۲_ مدل‌های ارزیابی عملکرد ۲
۳۷.....	۱۸_۲_۱_ مدل سینک و تاتل ۲
۳۸.....	۱۸_۲_۲_ ماتریس عملکرد ۲
۳۸.....	۱۸_۲_۳_ مدل نتایج و تعیین کننده‌ها ۲

۳۹.....	۴_۱۸_۲_هرم عملکرد
۳۹.....	۵_۱۸_۲_کارت امتیاز دهی متوازن
۴۲.....	۶_۱۸_۲_چارچوب مدوری و استیپل
۴۳.....	۱۹_۲_راهنماییهای انتخاب شاخصها
۴۵.....	۲۰_۲_پیشینه تحقیق
۴۵.....	۱_۲۰_۲_حوزه داخلی
۴۷.....	۲_۲۰_۲_حوزه خارجی
۵۰.....	۲۱_۲_خلاصه فصل

فصل سوم : روش شناسی پژوهش

۵۲.....	۱_۳_مقدمه
۵۲.....	۲_۳_روش تحقیق
۵۳.....	۳_۳_جامعه آماری
۵۴.....	۴_۳_حجم نمونه و روش نمونه گیری
۵۴.....	۵_۳_نمونه گیری
۵۵.....	۶_۳_روشهای جمعآوری اطلاعات
۵۵.....	۱_۶_۳_روش مطالعات کتابخانه ای
۵۵.....	۲_۶_۳_روش اسنادی
۵۵.....	۷_۳_ابزار جمعآوری اطلاعات
۵۶.....	۸_۳_فرضیه های تحقیق
۵۶.....	۹_۳_تعریف متغیر مستقل و وابسته
۵۸.....	۱۰_۳_روایی و پایایی (اعتبار) پرسشنامه
۵۹.....	۱۱_۳_روشها و فنون آماری مورداستفاده
۵۹.....	۱_۱۱_۳_مدل رگرسیون
۶۰.....	۱_۱۱_۳_آزمون خطی بودن رگرسیون

۶۱.....	آزمون خودهمبستگی ..... ۲_۱_۱۱_۳
۶۲.....	آزمون همسانی واریانسها ..... ۳_۱_۱۱_۳
۶۲.....	آزمون نرمال بودن پسماندها ..... ۴_۱_۱۱_۳
۶۳.....	همبستگی ..... ۲_۱۱_۳
۶۳.....	ضریب همبستگی (r) ..... ۱_۲_۱۱_۳
۶۴.....	ضریب تعیین (r^2) ..... ۲_۲_۱۱_۳
۶۵.....	نرم افزارهای مورداستفاده ..... ۳_۱۲_۳
۶۵.....	خلاصه فصل ..... ۳_۱۳_۳

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۶۷.....	مقدمه ..... ۱_۴
۶۷.....	آمار توصیفی ..... ۲_۴
۶۷.....	روش تجزیه و تحلیل داده ها ..... ۳_۴
۶۸.....	روش آزمون فرضیه ها ..... ۴_۴
۶۸.....	تجزیه و تحلیل فرضیه ها و نتایج ..... ۵_۴
۶۸.....	آزمونهای آماری لازم در مدل ..... ۶_۴
۶۸.....	آزمونهای معنادار بودن در الگوی رگرسیون ..... ۱_۶_۴
۶۹.....	آزمون معنادار بودن معادله خط رگرسیون ..... ۱_۱_۶_۴
۷۰.....	آزمون معنادار بودن ضرایب رگرسیون ..... ۲_۱_۶_۴
۷۰.....	آزمون خودهمبستگی ..... ۷_۴
۷۰.....	آزمون دوربین - واتسون ..... ۱_۷_۴
۷۱.....	آزمون بروش - گودفری ..... ۲_۷_۴
۷۱.....	آزمون همسانی واریانس ..... ۳_۷_۴
۷۲.....	آزمون خطی بودن رگرسیون (رمزی) ..... ۴_۷_۴
۷۲.....	آزمون نرمال بودن پسماندها ..... ۵_۷_۴
۷۳.....	بررسی همبستگی متغیر ها ..... ۸_۴

۷۴.....	۹_۴_آزمون فرضیات تحقیق .....
۷۵.....	۱_۹_۴_آزمون فرضیه اصلی .....
۷۵.....	۲_۹_۴_آزمون فرضیه فرعی اول .....
۷۵.....	۳_۹_۴_آزمون فرضیه دوم .....
۷۶.....	۴_۹_۴_آزمون فرضیه فرعی سوم .....
۷۶.....	۱۰_۴_خلاصه فصل .....

فصل پنجم: نتیجه گیری و ارایه پیشنهادات

۷۸.....	۱_۵_مقدمه .....
۷۸.....	۲_۵_خلاصه تحقیق .....
۷۹.....	۳_۵_یافته های تحقیق .....
۷۹.....	۳_۵_یافته های تحقیق در مورد همبستگی میان متغیرهای تحقیق .....
۷۹.....	۲_۳_۵_یافته های تحقیق در مورد فرضیه فرعی اول .....
۸۰.....	۳_۳_۵_یافته های تحقیق در مورد فرضیه فرعی دوم .....
۸۱.....	۴_۳_۵_یافته های تحقیق در مورد فرضیه فرعی سوم .....
۸۱.....	۳_۵_یافته های تحقیق در مورد فرضیه اصلی تحقیق .....
۸۲.....	۴_۵_خلاصه نتایج آزمون فرضیه ها و مقایسه نتایج .....
۸۳.....	۵_۵_محدودیتهای تحقیق .....
۸۳.....	۶_۵_پیشنهادات .....
۸۳.....	۶_۵_۱_پیشنهادات کاربردی .....
۸۴.....	۶_۵_۲_پیشنهاد برای تحقیقات آتی .....
۸۵.....	منابع و مأخذ .....

پیوستها

- ۹۶..... پیوست ۱_ نمونه تحقیق
- ۹۸..... پیوست ۲_ خلاصه اطلاعات و ساز و کارهای حاکمیت شرکتی
- ۱۰۱..... پیوست ۳_ پرسشنامه

فهرست جداول‌ها و شکل‌ها:

جدول ۱-۴. ضریب همبستگی و احتمال آن برای متغیرهای تحقیق ۷۲
جدول ۲-۴. نتایج معادله رگرسیون برای فرضیه تحقیق با استفاده از نرم افزار <i>Eviews</i> ۷۴
جدول ۳-۴. نتایج آزمون خودهمبستگی برای معادله رگرسیون تحقیق با استفاده از نرم افزار <i>Eviews</i> ۷۷
جدول ۴-۴. نتایج آزمون وايت برای معادله رگرسیون تحقیق با استفاده از نرم افزار <i>Eviews</i> ۷۷
جدول ۵-۴. نتایج آزمون رمزی برای معادله رگرسیون تحقیق با استفاده از نرم افزار <i>Eviews</i> ۷۷
شکل ۱-۴. آزمون نرمال بودن پسماندهای معادله رگرسیون تحقیق با استفاده از نرم افزار <i>Minitab</i> ۷۸

لیست علائم اختصاری:

علامت	معنی
<i>CEO</i>	مدیر ارشد اجرایی
<i>INDE</i>	نسبت مدیران غیر موظف به کل اعضاء
<i>GOV</i>	درصد مالکیت دولت
<i>PMC</i>	سیستم ارزیابی عملکرد
<i>p</i>	عملکرد شرکت

پیشگفتار:

در ادبیات مالی این ایده که اجرای حاکمیت شرکتی می‌تواند، ارزش بیشتری برای شرکت و ذی نفعان فراهم آورد، تحقیقات زیادی را به خود جلب کرده است. این موضوع به خصوص در کشورهایی که از نظر بازارهای مالی توسعه یافته‌تر بوده و دامنه ذی نفعان آنها گسترده‌تر می‌باشد بطور جدی تری دنبال شده است. در این پژوهش نیز با توجه به اهمیت حاکمیت شرکتی به بررسی تاثیر آن بر عملکرد شرکتی پرداخته می‌شود.

در فصل یک پایان نامه حاضر به کلیات تحقیق پرداخته شده و مساله تحقیق تعریف و بیان می‌شود. همچنین اهداف، فرضیه‌ها، اهمیت و ضرورت و همچنین خلاصه‌ای از روش تحقیق در این فصل آمده است.

فصل دوم به دو بخش ادبیات موضوعی و پیشینه تحقیق تقسیم شده است. در بخش اول پس از مقدمه به مفهوم حاکمیت شرکتی، تبیین مفهوم آن، اهمیت و مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی شرح داده شده است، در ادامه ارزیابی عملکرد و مدل‌های ارزیابی عملکرد بیان می‌شود. در بخش دوم به پیشینه تحقیق در دو بخش تحقیقات خارجی و داخلی اشاره می‌شود.

فصل سوم روش شناسی تحقیق است که به بیان جامعه آماری، نمونه آماری، روش جمع‌آوری اطلاعات، روش‌ها و فنون آماری مورد استفاده و نرم افزارهای مورد استفاده در اجرا و تجزیه و تحلیل تحقیق می‌پردازد.

در فصل چهارم به تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق پرداخته می‌شود. ابتدا توصیف متغیرهای تحقیق ارائه شده و به بررسی همبستگی بین متغیرها اقدام شده است. سپس فرضیه‌های فرعی و اصلی تحقیق بررسی شده و آزمون‌های مربوطه مانند آزمون خطی بودن (آزمون رمزی)، آزمون خودهمبستگی (آزمون LM)، آزمون همسانی واریانسها (آزمون وایت) و آزمون نرمال بودن پسمندها انجام گردید.

در فصل پنجم نیز خلاصه‌ای از تحقیق بیان شده و به یافته‌های تحقیق و همچنین پیشنهاداتی برای تحقیقات آتی اشاره می‌شود.

فصل اول

کلیات تحقیق

۱_۱ مقدمه

خصوصی سازی، پیشرفت تکنولوژی، آزاد سازی بازارهای مالی، گسترش نقش واسطه های مالی و جریان انتقال حاکمیت به سوی نهادهای سرمایه‌گذاری از جمله مهمترین تحولاتی است که بازار سرمایه را به عنوان زیر مجموعه‌ای از اقتصاد کشورها متأثر ساخته است. این تحولات همراه با تنوع ایجاد شده در شیوه های تامین مالی شرکتها، تاثیرپذیری عملکرد و رشد آنها از مجموعه این تغییرات سبب گردیده است مفهوم حاکمیت شرکتی^۱ و ابعاد گسترده آن بخش مهمی از مطالعات متخصصین و کارشناسان را به خود اختصاص دهد. حاکمیت شرکتی ساز و کاری است که به دنبال استفاده از شیوه های انگیزشی در زمینه مدیریت شرکتها با بکارگیری مکانیزم های انگیزشی مانند عقد قرارداد، تدوین قوانین و مقررات و طراحی سازمانی می باشد. در مواردی موضوع حاکمیت شرکتی در حیطه بهبود عملکرد مالی^۲ بنگاه اقتصادی باقی می ماند، چنانچه در حاکمیت شرکتی چگونگی افزایش انگیزه مدیران به منظور ایجاد رقابت و افزایش بازدهی از جمله مهمترین مسایل به شمار می رود (رهنمای رود پشتی و همکاران، ۱۳۸۵،).

در یک نگاه کلی حاکمیت شرکتی، شامل ترتیبات حقوقی، فرهنگی و نهادی است که سمت و سوی حرکت و عملکرد شرکتها را تعیین می کند. عناصری که در این صحنه حضور دارند، عبارتند از سهامداران^۳ و ساختار مالکیت^۴ آنها، اعضا هیات مدیره^۵ و ترکیباتشان، مدیریت شرکت که توسط مدیر عامل یا مدیر ارشد اجرایی^۶ هدایت می شود و سایر ذینفعان که امکان اثر گذاری بر حرکت شرکت را دارند. در این میان حضور روز افرون سرمایه‌گذاران نهادی و حقوقی در دایره مالکین شرکتهای سهامی عام و تاثیر آنها بر نحوه حکمرانی و تولیت سازمانها و همچنین عملکرد آنها بیشتر جلب توجه می کند (کرمانی، ۱۳۸۷).

۲-۱ تشریح و بیان موضوع

حاکمیت شرکتی طی دهه های اخیر با هدف ترویج و ارتقای کارایی^۷ و اثربخشی^۸ تخصیص پس اندازهای مردم به سرمایه گذاریهای پر بازده مطرح شده است. تجربیات بازار سرمایه در سطح جهانی و به خصوص تجربه ورشکستگی

¹. Corporate governance

². Financial Performance

³. Shareholder

⁴. Ownership structure

⁵. Board of director members

⁶. Chief Executive Officer

⁷. Efficiency

⁸. Effectively

شرکت انرون^۹ و قبل از آن حاکمیت شرکتی به نحو مناسبی در شرکتها برقرار نشده است. براساس قانون تجارت و قانون شرکتها اکثر کشورها، سهامداران مالک شرکتها هستند و در حالت ایده‌ال، مدیران به نمایندگی از سوی سهامداران، باید منابع تجاری را به شکلی تخصیص دهند که در نهایت بالاترین منافع عاید سهامداران شود. اما همسو با رشد اقتصادی و همراه با بزرگ شدن واحدهای تجاری کشور، از کنترل سهامداران در عمل کاسته شده است، زیرا مالکان سهام بیشتر پراکنده شده‌اند و تنها تعداد اندکی از سهامداران واقعی این امکان را دارند تا در انتخاب اعضای هیات مدیره و همچنین مدیر عامل نقشی را ایفا نمایند. البته انگیزه بیشتر سهامداران از سرمایه‌گذاری در شرکتها کسب سود است و نه بدست گیری کنترل و اداره شرکت (فبری، ۱۳۸۶).

در ادبیات مالی اینکه اجرای حاکمیت شرکتی می‌تواند ارزش بیشتری برای شرکت و ذی نفعان فراهم آورد موضوعی است که تحقیقات زیادی را موجب شده است. این موضوع خصوصاً در کشورهایی که از نظر بازارهای مالی توسعه یافته‌تر بوده و دامنه ذی نفعان آنها گسترده‌تر می‌باشد بطور جدی تری دنبال شده است، اگرچه دامنه این تحقیقات به بازارهای نوظهور نیز گسترش یافته است. بدیهی است که بازار نوظهور ایران نیز از این امر مستثنی نبوده و نیاز به تحقیقاتی از این نوع با توجه به آئین نامه حاکمیت شرکتی مدون سال ۱۳۸۶ که مقرر شده تا اواخر سال ۱۳۸۸ اجرا شود، کاملاً وجود دارد. از طرف دیگر بحث خصوصی سازی اقتصادی و لزوم آمادگی برای پیوستن به سازمان‌های اقتصادی بین المللی و همچنین الزام بند^{۱۰} "قانون برنامه چهارم توسعه در مورد اصلاح اساسنامه بانک‌های دولتی برای انطباق با قانون تجارت و لزوم بسط ارتباطات با نهادهای مالی بین المللی، از جمله بانک جهانی و صندوق بین المللی پول، ضرورت اعمال سازوکارهای حاکمیت شرکتی را در ایران مطرح می‌کند (فخاری، ۱۳۸۸).

بنابراین ساختار شرکتی مناسب باعث پیشرفت شرکت، دستیابی به روش‌های تامین مالی، هزینه پایین سرمایه، عملکرد بهتر و رفع نیاز ذینفعان شده است. مطالعات انجام شده نشان می‌دهد زمانی که موازین حاکمیت شرکتی کشورها و سیستم مالکیت آنها ضعیف باشد، مکانیزم حاکمیت شرکتی از اثربخشی پایینی برخوردار است. امروزه در بسیاری از مراکز و مجتمع شرکتی ارتباط حاکمیت شرکتی با وضعیت اقتصادی یکی از موضوعات مهم و قابل بحث تلقی می‌شود. در بیان اهمیت یافتن این موضوع می‌توان به دو نکته اشاره کرد. طی بحران مالی سال ۱۹۹۸ در روسیه، آسیا و بزرگیل به نحوه عمل شرکتها، اثرات بسیاری بر کل اقتصاد بر جای گذاشته است و وجود نقص‌های عمده در ترکیب حاکمیت شرکتی باعث ایجاد خدشه در پایداری نظام مالی جهان گردید. پس از گذشت سه سال از بحران‌های ناشی از نحوه حاکمیت

^۹ . Enron

شرکتی، رسوایی‌های مالی در ایالات متحده و اروپا این مساله را بیش از پیش بفرنج نمود. بنابراین بعد از بروز چنین مسایلی، موضوع حاکمیت شرکتی نه تنها در میان افراد عامی مطرح گردید بلکه اقتصاددانان، سیاست‌گذاران و بسیاری از صاحب‌نظران در جستجوی اثرات بالقوه سیستم حاکمیت شرکتی بر اقتصاد کلان برآمدند (رهنمای روڈپشتی و همکاران، ۱۳۸۵).

در پژوهش حاضر سعی بر این است که با بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی با عملکرد شرکتها با استفاده از مبانی نظری و تئوری‌های موجود و با کمک داده‌های آماری، نقش و اهمیت حاکمیت شرکتی را در بهبود عملکرد شرکت‌ها مورد بررسی قرار گیرد. این پژوهش به دنبال پاسخ به این سوال می‌باشد که آیا شرکت‌هایی که از نظر رعایت اصول حاکمیتی در سطح بالایی قرار دارند عملکرد بهتری دارند یا خیر؟

۱-۳ ضرورت انجام تحقیق

حاکمیت شرکتی به دنبال دستیابی به شیوه‌هایی است که بر اساس آنها تامین کنندگان مالی و سایر ذینفعان، اطمینان حاصل نمایند که منافع آنان در شرکت حفظ و تقویت می‌شود، از این رو وجود سیستم حاکمیت شرکتی مناسب می‌تواند شرکتها را در جلب اعتماد سرمایه‌گذاران تشویق و آنها را به سرمایه‌گذاری کمک کند، حال با توجه به این که چنین موضوعی می‌تواند در تعیین سرنوشت شرکت نقش مهمی ایفا کند و رعایت و عدم رعایت چنین موضوعی تاثیر مستقیمی بر عملکرد، ارزش و از همه مهمتر دیدگاه سهامداران جزء و نهادی نسبت به وضعیت شرکت داشته باشد که نتیجه همه این موارد افزایش اطمینان سرمایه‌گذاران به سرمایه‌گذاری و در نتیجه افزایش سرمایه‌گذاری و در نهایت رونق اقتصادی می‌شود.

زمانی که برخی از افراد مانند مدیران و سهامداران عمدۀ بیش از سایر سرمایه‌گذاران از وضعیت حال و چشم انداز شرکت اطلاع دارند می‌توانند از روش‌های مختلف از این مزیت اطلاعاتی به نفع خود و به زیان سایر سرمایه‌گذاران استفاده کنند. برای مثال آنها می‌توانند با تحریف و یا مدیریت اطلاعات از موقعیت خود سوء استفاده کنند. این امر بر توانایی سهامداران در گرفتن تصمیم‌های مناسب اثر خواهد گذاشت.

ریسک اخلاقی ناشی از جدایی مالکیت از مدیریت است. این خطر وجود دارد که مدیران برای کسب سود و خلق ثروت تلاش کافی نکنند و هر نوع ضعف در عملکرد شرکت را بر مبنای عواملی که خارج از کنترل آنها می‌باشد توجیه کنند، یا سهامداران عمدۀ کنترل شرکت را در دست دارند از طریق انجام معاملات غیر منصفانه با شرکتها و اشخاص وابسته